

OPETTAJIEN ARVIOINTIOSAAMISESTA KOHTI KOULUN ARVIOINTIKULTTUURIN KEHITTÄMISTÄ

Joensuu
Kasvatustieteen päivät

JOHDANTO

- Lukion opetussuunnitelmien perusteet (2015; 2019) painottavat
  - monipuolista arviointia,
  - oppimista ohjaavan formatiivisen arvioinnin merkitystä oppimista edistävän arvioinnin näkökulmasta
  - opiskelijan arviointitaitoja, kuten itse- ja vertaisarviointia oppimaan oppimisen taitoina.

- Lisäksi LOPS (2019, 46) määrittelee arviointikulttuurista seuraavasti:

*Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin **näkyväksi tekeminen** ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.*

TEORIA

- Arvioinnilla on keskeinen rooli opettajan työssä: arviolta jopa kolmannes opettajan työajasta kuluu arvioinnin parissa (Stiggins, 2014).
- Opettajan arviointiosaamisen (*teachers' assessment literacy*) on todettu edistävän oppimista ja opetuksen kehittymistä (ks. esim. DeLuca ym. 2013; DeLuca ym. 2018).
- Opettajien arviointiosaamiseen kuuluu tietää ja hallita, mitä, miten ja miksi kulloinkin arvioidaan. Käytännössä kyse on paljolti siitä, että opettaja tietää ja ymmärtää arvioinnin erilaisia rooleja ja tehtäviä ja hän osaa valita kulloinkin tilanteeseen tai oppimisen eri osa-alueisiin parhaiten soveltuvia arviointimenetelmiä. (Fulchner 2012.)
- Eurooppalaiset opettajat eivät välttämättä tunne ajankohtaisia arviointitapoja, ja esimerkiksi suomalaiset kieltenopettajat käyttävät sangen perinteisiä arviointitapoja. (Bennett 2011; Hildén ym. 2015; Härmälä, Huhtanen, & Puukko 2014)

TEORIA

- ❖ **Palautteen neljä tasoa: the task level, the process level, the self-regulation level, the self-level** (Hattie & Timperley, 2007)
  - ❖ task level: onko vastaus oikein vai väärin
  - ❖ process level: tehtävän takana oleva prosessi
  - ❖ self-regulation level: opiskelijan autonomia ja reflektointi
  - ❖ self-level: opiskelija ihmisenä

TUTKIMUSKYSYMYKSET

- 1) Minkälaisia arviointimenetelmiä lukioissa käytetään?
- 2) Miten opiskelijat ovat kokeneet opettajan arvioinnin?
- 3) Miten arviointikäytänteitä voisi parantaa?

TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄT

- Aineisto perustuu kahtena peräkkäisenä lukuvuotena (2017-2018 ja 2018-2019) kerättyyn aineistoon.
- Aineisto kerättiin sähköisellä kyselyllä, jossa oli taustakysymyksiä, kuusi suljettuja väittämiä sisältävää osiota sekä viisi avokysymystä.
- Opiskelijat (N= 1 727) neljästä lukiosta vastasivat sähköiseen kyselyyn.
- Vastaukset analysoitiin sekä laadullisesti induktiivista sisällön analyysia käyttäen että määrällisesti muun muassa varianssianalyysin keinoin.

Sukupuoli	Luokittelutapa	N	%
	tyttö	1048	61
	poika	632	37
	muu	35	2
	Yhteensä	1715	99,4
Vastaajat lukioittain			
	A1	122	7
	A2	256	15
	A3	472	27
	A4	876	51
	yhteensä	1726	100
Lukio-opintovuosien määrä			
	1 vuosi	779	45
	2 vuosi	547	32
	3 vuosi	341	20
	yli 4 vuotta	44	3
	Puuttuu	15	99
	yhteensä	1726	100

TULOKSET (RQ1)

MINKÄLAISIA ARVIOINTIMENETELMIÄ LUKIOISSA KÄYTETÄÄN?

- ❖ 54% ei kokemuksia monipuolisesta arvioinnista
  - ❖ ei palautetta, vain kokeita
- ❖ 25% on kokemuksia monipuolisesta arvioinnista
  - ❖ on saanut palautetta
- ❖ 5% mukaan käytännöt vaihtelevat opettajan mukaan

”Joillain kursseilla ei saa ollenkaan käsitystä omasta osaamisestaan kurssin aikana, ja ainoa arviointi tapahtuu aivan kurssin lopussa arvosanan muodossa. Jos kurssilla saisi yhtäjaksoisesti palautetta, voisi heti kurssin alussa esim. muuttaa opiskelutapojansa niin, että ylittäisi opettajan asettamiin vaatimuksiin. Vertauspalautetta ei hyödynnetä esim. äidinkielen tunneilla mielestäni tarpeeksi. Yläasteella esim. vaihdoimme parin kanssa kirjoitelmia ja annoimme niistä toisillemme palautetta. Vain yksi koulumme äidinkielenopettajista tuntuu pitävän vertaispalautetta tärkeänä osana oppitunteja.

Opiskelumotivaatiota auttaa se, kun saa kuulla kaverilta, että jokin on mennyt hyvin. Mielestäni myös pelkällä numerolla kurssin arvionti (sic) on harmillista. Pelkkä numero ei useinkaan ole tarpeeksi kuvaava selite sille kaikelle työlle, mitä kurssiin on mennyt. Tahtoisin enemmän suullista/kirjallista palautetta opettajilta, jossa on käytetty sanoja, eikä vain numeroita.”

”Minulle ei ole koskaan annettu kurssinaikana (sic) palautetta.”

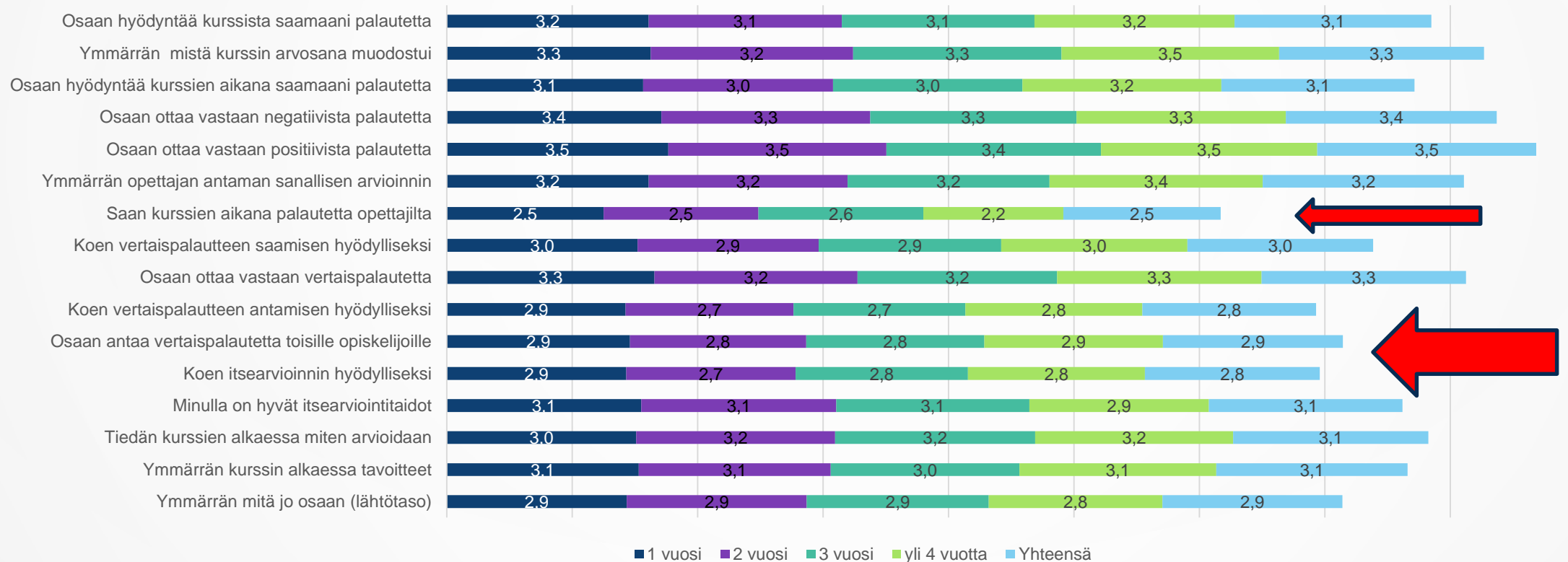
”Arviointi on liian arvottavaa (”paremmat vs huonommat opiskelijat”), tämä perinne lähtee liikkeelle alakoulusta asti ja jatkuu lukioon. Pitäisi antaa vaikka suullista palautetta ja keskustella rakentavasti kahden kesken open kanssa, mikä menee hyvin ja missä parannettavaa. Muutenkin numeroarviointi on kömpelö, sen voisi korvata jollain rakentavammalla ja fiksummalla.”

TULOKSET (RQ2)

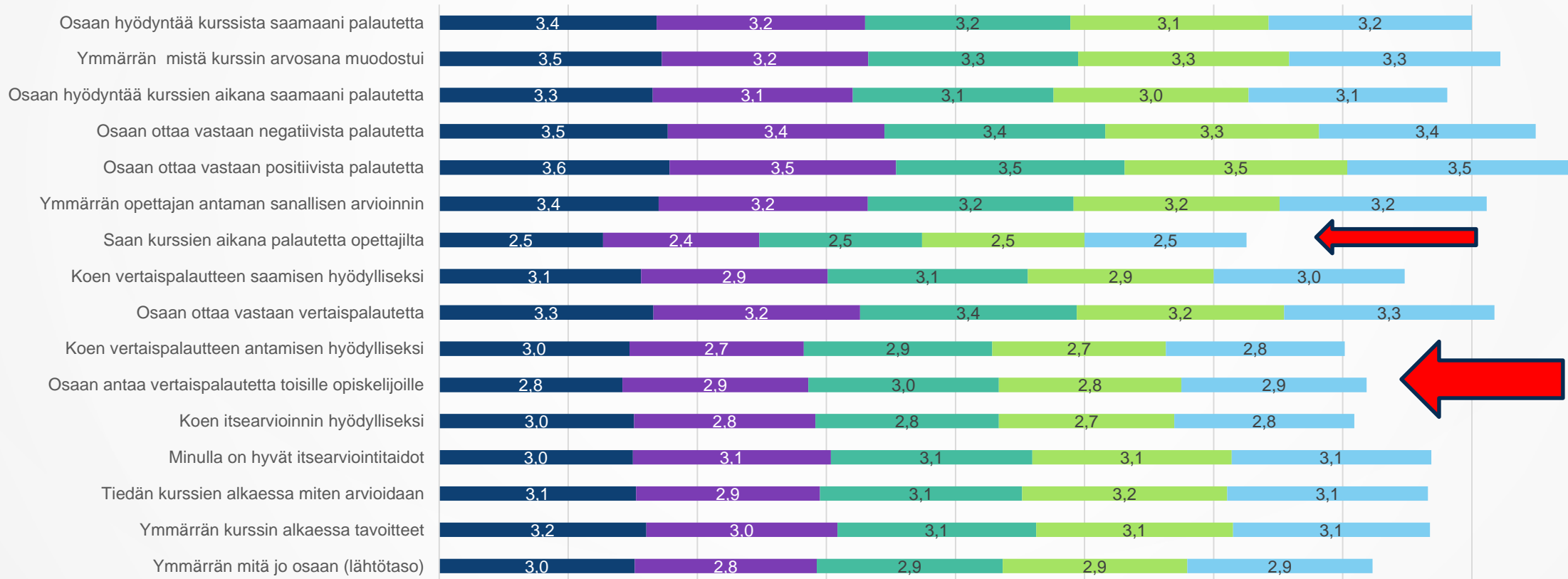
MITEN OPISKELIJAT OVAT KOKENEET OPETTAJAN ARVIOINNIN?

Opiskelijoiden vastauskeskiarvot sen mukaan, kuinka mones lukio-opiskeluvuosi menossa asteikolla 1-4, jossa 1= täysin eri mieltä ja 4 = täysin samaa mieltä

MÄÄRÄLLISIÄ TULOKSIA LUKIOITTAIN (RQ2)

Opiskelijoiden (N = 1715) vastauskeskiarvoja arviointia koskeviin väittämiin

■ A1 ■ A2 ■ A3 ■ A4 ■ Yhteensä

TULOKSET (RQ2)

- **Koulujen välillä tilastollisesti erittäin merkitsevät erot ($p < 0,001$) seuraavissa väittämissä:**
  - Tiedän kurssien alkaessa miten arvioidaan
  - Koen itsearviointin hyödylliseksi
  - Koen vertaispalautteen antamisen hyödylliseksi
  - Koen vertaispalautteen saamisen hyödylliseksi
  - Osaan hyödyntää kurssien aikana saamaani palautetta
  - Osaan hyödyntää kurssista saamaani palautetta

Selitysosuudet vaihtelivat 0%-2%.

- **Ryhmien välillä tilastollisesti erittäin merkitseviä eroja ($p < 0,001$) sen mukaan, kuinka mones opintovuosi lukiossa menossa seuraavissa väittämissä:**
  - Tiedän kurssien alkaessa miten arvioidaan
  - Koen itsearviointin hyödylliseksi
  - Koen vertaispalautteen antamisen hyödylliseksi
  - Saan kurssien aikana palautetta opettajilta
  - Osaan hyödyntää kurssista saamaani palautetta

Selitysosuudet vaihtelivat 0% ja 1% välillä.

TULOKSET (RQ3)

MITEN ARVIOINTIKÄYTÄNTEITÄ VOISI PARANTAA?

- ❖ 27% mielestä he eivät voi tehdä mitään tai eivät tiedeneet, että he voivat tehdä jotain.
- ❖ 24% mielestä paras tapa on keskustella suoraan opettajan kanssa.
- ❖ 7% mielestä paras tapa on tehostaa omaa opiskelua.
- ❖ 5 % mainitsi erilaiset kyselyt.

POHDINTA

- Lukiokoulutuksen aikana opiskelijoiden tulisi saada ymmärrystä arviointiosaamisesta (*students' assessment literacy*), sillä arviointitaidot ovat oppimaan oppimisen ja työelämän taitoja.
- Jotta opiskelijoille syntyisi realistinen käsitys omasta ostamisestaan ja siitä, miten edetä asetettujen tavoitteiden mukaisesti, heillä tulisi olla myös itsearviointitaitoja.
  - Opiskelijoiden vastauskeskiarvot (2,8) kertonevat siitä, että heillä ei ole ihan selvää käsitystä, mihin itsearviointia tulisi käyttää.
- Ilman palautteen antamisen- ja saamisen taitoja opiskelijoiden on vaikea ymmärtää tai käyttää saamaansa palautetta oman oppimisensa tukena. Tämä näkyy opiskelijoiden vastauksissa: vertaispalautteen saamista tai vastaanottamista ei koeta hyödyllisenä.
- Yksipuoliset arviointitavat, sillä suurin osa mainitsi vain kokeet.
- Miten opettajien arviointiosaamista voidaan edistää ja tukea, jotta opetussuunnitelman perusteiden mukainen monipuolinen arviointi tulee osaksi suomalaisten lukioiden käytäntöjä ja osaksi lukioiden arviointikulttuuria?

LÄHTEET

- Bennett, R. E. (2011). Formative assessment: A critical review. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 18(1), 5–25.
- DeLuca, C., Chavez, T., Bellara, A. & Cao, C. (2013). Pedagogies for preservice assessment education: supporting teacher candidates' assessment literacy development. *The Teacher Educator*, 48(2), 128–142.
- DeLuca, C., Valiquette, A., Coombs, A., LaPointe-McEwan, D. & Luhanga, U. (2018). Teachers' approaches to classroom assessment: a large-scale survey. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 25(4), 355–375.
- Fulcher, G. (2012). Assessment Literacy for the Language Classroom. *Language Assessment Quarterly*, 9(2), 113–132.
- Hattie, J. & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research*, 77 (1), 81–112.
- Hilden, R., Härmälä, M., Rautopuro, J., Huhtanen, M., Puukko, M., & Silverström, C.(2015). *Outcomes of language learning at the end of basic education in 2013*. Helsinki:Finnish Education Evaluation Centre; Finnish National Board of Education.
- Härmälä, M., Huhtanen, M., & Puukko, M. (2014). *Englannin kielen A-oppimäärän oppimistulokset perusopetuksen päättövaiheessa 2013* Outcomes of language learning in A level English at the end of basic education in 2013. Helsinki: Finnish Education Evaluation Centre.
- Opetushallitus. (2015). *Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015*. Helsinki: Opetushallitus.
- Opetushallitus. (2019). *Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019*. Helsinki: Opetushallitus.
- Stiggins, R. (2014). Improve assessment literacy outside of schools too. *Phi Delta Kappan*, 96(2), 67–72.

KIITOS!

TONI.MAKIPAA@HELSINKI.FI

NAJAT@ARVIOINTI.FI